SYSTEMY ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ

Fakty

MAGAZYN GOSPODARCZY

Cena 4.20 zł (w tym 8% VAT) Nr 6 (90) Listopad/Grudzień 2017

ISSN 1644-3055

NR INDEKSU 344583

ISO A WARTOŚCI FIRMY SPOŻYWCZEJ

str. 24

W CO INWESTUJĄ NAJBOGATSI?

str. 66

GALA VIP 2017

str. 58

Lucyna Olborska

dyrektor PCA

Wprowadzamy projekt e-akredytacji

str. 12

Rozwijamy się technologicznie i międzynarodowo

Rozmawiamy z Lucyną Olborską, dyrektor Polskiego Centrum Akredytacji, która w maju tego roku decyzją Zgromadzenia Ogólnego European co-operation for Accreditation została wybrana na przewodniczącą Komitetu EA ds. Komunikacji i Wydawnictw

Aktualnie trwa zorganizowany przez państwa przetarg na budowę i wdrożenie systemu informatycznego realizującego e-usługi wraz z infrastrukturą oraz szkoleniami w ramach projektu „e-Akredytacja"? Czy to państwa autorski pomysł? Na czym ma polegać jego zastosowanie i co przyniesie polskiej branży akredytacyjnej?

Projekt „e-Akredytacja – platforma obsługi i zarządzania e-usługami w ramach procesów akredytacji i nadzoru w obszarze systemu oceny zgodności" jest autorskim pomysłem Polskiego Centrum Akredytacji. Powodem przystąpienia do projektu były duże obciążenia administracyjne, brak szybkiego i szerokiego dostępu do szkoleń, a także utrudniony dostęp do szczegółowych informacji o podmiotach posiadających akredytację. Zostało to uwidocznione w licznych analizach. Główny problem, który został przez nas zdiagnozowany, polega na powstaniu barier dla rozwoju gospodarczego, spowodowanych tradycyjnym sposobem realizacji procesów akredytacji i nadzoru. W projekcie „e-Akredytacja" jako nadrzędny cel przyjęliśmy zmniejszenie administracyjnych obciążeń przedsiębiorców w zakresie ubiegania się o akredytację oraz jej późniejszego nadzoru. Obecnie większość formalności, np. przekazywanie dokumentacji związanej z procesem akredytacji, a także jej przedłużaniem, odbywa się z wykorzystaniem drogi papierowej. Dzięki przygotowywanym e-usługom klienci będą mogli przesyłać i odbierać korespondencję w trakcie całego procesu akredytacji i nadzoru bez odchodzenia od komputera. Obniżą się także koszty związane z drukowaniem, ponieważ wnioski będą wysyłane elektronicznie przy pomocy specjalnie przygotowanych formularzy. Kompleksowa informatyzacja procesu akredytacji oraz procesów wewnętrznych PCA wspierających realizację e-usług usprawni i przyspieszy pracę w Polskim Centrum Akredytacji, co znacząco wpłynie na skrócenie czasu obsługi poszczególnych etapów w procesach akredytacji.

Na ile w procesie akredytacyjnym wykorzystywane są nowe technologie? Które fazy procesu akredytacji są już zautomatyzowane, a które ciągle opierają się bardziej na kompetencjach ludzi niż na urządzeniach i ich algorytmach?

Obecnie w całym procesie akredytacji nie wykorzystuje się jeszcze technologii informatycznych dostępnych na rynku, chociaż przyznam, że w ostatnich latach wiele obszarów, w tym procesy wewnętrzne PCA wspierające proces akredytacji, zostało już zautomatyzowanych. Większość danych niezbędnych do realizacji podstawowych działań PCA zostało zgromadzonych w bazie danych, a część dokumentów i formularzy ma postać już tylko cyfrową. Etapy procesu akredytacji, które wymagały od naszych pracowników dużych nakładów pracy, lub te, które cechowała duża powtarzalność i czasochłonność, zostały w dużej mierze zinformatyzowane. Niestety większa część procesu akredytacji opiera się przede wszystkim na kompetencjach ludzi

– pracowników PCA, auditorów, ekspertów. Dlatego też informatyzacja tych obszarów wymaga poświęcenia większej uwagi i opracowywania skomplikowanych, a zarazem unikalnych algorytmów działania.

Polskie Centrum Akredytacji w ostatnim czasie przedstawia do opinii różnorodne projekty dokumentów, typu DARM-01, DACS-01 czy DAVE-01. Dobrze rozumiem, że opiniowanie polega na swoistych konsultacjach społecznych z przedsiębiorcami? Jaki będzie dalszy los ww. dokumentów?

Tak jest w rzeczywistości. PCA, działając zgodnie z wymaganiami normy dla jednostek akredytujących oraz zasadami funkcjonowania systemu akredytacji, wynikającymi z zawartych przez PCA porozumień, jest zobligowane działać transparentnie i zapewnić szeroko rozumianą współpracę z zainteresowanymi stronami, do których zdecydowanie należą przedsiębiorcy, będący najczęściej klientami PCA lub klientami naszych klientów. Konsultowane są dokumenty, w których PCA jako jednostka akredytująca przedstawia specyficzne wymagania akredytacyjne oraz zasady akredytacji poszczególnych rodzajów jednostek, oceniających zgodność lub wymagania i zasady właściwe dla ustanawianych sektorowych programów akredytacji, dedykowanych najczęściej obszarom regulowanym przepisami prawa, ale również obszarom dobrowolnym. Wszystkie dokumenty tego rodzaju są przedmiotem planowej działalności PCA i przed powszechnymi konsultacjami przechodzą wnikliwą wewnętrzną weryfikację i proces uzgodnień. Konsultacje przeprowadzane są w celu pozyskania uwag przede wszystkim od stron zainteresowanych określonymi ocenami zgodności. Uwagi, po ich analizie, są uwzględniane w projektach dokumentów, jeżeli oczywiście nie stoją w sprzeczności z obowiązującymi ogólnymi wymaganiami i zasadami akredytacji. Powszechne opiniowanie dokumentów PCA to tylko początek długiej drogi związanej z ich ostatecznym uzgadnianiem i zatwierdzaniem do stosowania. Na każdym etapie opiniowania uwagi są analizowane, a następnie opracowywane są kolejne projekty, podobnie zresztą jak w przypadku opiniowania powszechnego. Ostateczny projekt dokumentu, opracowany na zasadzie konsensusu w odniesieniu do wszystkich zgłoszonych uwag, a często zgłaszane są sprzeczne ze sobą uwagi i oczekiwania opiniujących, jest głosowany przez Komitet oraz Radę ds. Akredytacji, jeżeli uczestniczy w opiniowaniu. Pozytywny wynik głosowania daje podstawę do zatwierdzenia dokumentu do stosowania w działalności akredytacyjnej. Wprowadzenie do stosowania wszystkich dokumentów dotyczących klientów PCA jest ogłaszane komunikatem.

PCA zapewnia spektrum wszelkich możliwych tematów do akredytacji. Czy jest jakaś branża, którą się państwo nie zajmują?

Wszystkie rodzaje oceny zgodności objęte międzynarodowymi porozumieniami o wzajemnym uznawaniu wyników akredytowanej działalności – EA MLA, ILAC MRA, IAF MLA – są w zakresie działalności akredytacyjnej PCA. Można więc stwierdzić, że nie ma obszarów oceny zgodności, dla których PCA nie udziela akredytacji. Nie oznacza to jednakże, że akredytacja funkcjonuje we wszystkich dziedzinach naszego życia i otaczającej nas rzeczywistości gospodarczej. Akredytacja jest również w różnym stopniu wykorzystywana do potwierdzania kompetencji jednostek oceniających zgodność, funkcjonujących w różnych branżach. Należy pamiętać, że akredytacja jest zawsze udzielana na wniosek zainteresowanego podmiotu. Nawet wówczas, gdy w obszarze regulowanym przepisami prawa obowiązek posiadania akredytacji przez jednostkę oceniającą zgodność jest wskazany jako wymaganie. Kolejnym istotnym czynnikiem decydującym o zakresie naszej działalności akredytacyjnej jest to, czy regulatorzy chcą wykorzystywać akredytację udzielaną przez PCA do oceny kompetencji jednostek funkcjonujących na rzecz konkretnego obszaru regulowanego. W wielu przypadkach regulatorzy przystępują do opracowania i wdrożenia wewnątrzresortowych systemów oceny, nazywając je również akredytacją. Nie jest to jednakże akredytacja oparta o europejskie ramy prawne ustanowione dla akredytacji, a tym samym zakres jej uznawania jest ograniczony, a wyniki mogą budzić wątpliwości. PCA, jako krajowa jednostka akredytująca jest przygotowana merytorycznie do udzielania akredytacji we wszystkich branżach, gdzie prowadzona jest ocena zgodności w rozumieniu ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Jednak możliwy zakres naszych działań jest silnie uwarunkowany i powiązany z zasobami ludzkimi, którymi musi dysponować jednostka akredytująca, a to oczywiście przekłada się bezpośrednio na wzrost naszych potrzeb finansowych.

Jakie korzyści wynikają z akredytacji dla polskiej przedsiębiorczości i gospodarki?

Generalnie akredytacja jest poświadczeniem przez jednostkę akredytującą, że jednostka oceniająca zgodność spełnia wymagania dotyczące jej kompetencji, bezstronności i niezależności określonych w odpowiednich normach zharmonizowanych. Należy zauważyć, że najważniejszym celem akredytacji udzielanej przez PCA jest zapewnienie wiarygodności działań technicznych ocenianych organizacji. Akredytacja służy budowaniu i umacnianiu zaufania do wyników wzorcowań, badań i inspekcji, certyfikowanych wyrobów i usług, kwalifikacji certyfikowanych osób oraz certyfikowanych systemów zarządzania. Gwarantuje też spójność krajowego systemu oceny zgodności oraz zapewnia, że akredytowane przez nas usługi są wiarygodne i nie muszą być powtarzane w innych krajach członkowskich UE, jak również w krajach spoza UE, co dzieje się dzięki wielostronnym porozumieniom podpisanym przez PCA w ramach międzynarodowych organizacji zrzeszających jednostki akredytujące w Europie i na świecie. Należy również wyraźnie podkreślić, że akredytacja wspiera nie tylko ochronę interesów publicznych czy też konkurencyjność przemysłu w Polsce, ale również wzmacnia handel międzynarodowy poprzez eliminowanie barier technicznych w eksporcie na całym świecie. Dzięki akredytacji możliwe są wiarygodne i precyzyjne wyniki analiz oraz badań w obszarach związanych z bezpieczeństwem publicznym, ochroną zdrowia i środowiska. Akredytacja daje przedsiębiorcy pewność, że wyroby dostawców ocenione przez akredytowane jednostki spełniają wymagania krajowych i międzynarodowych norm, co przekłada się na pełne zaufanie klientów do tych wyrobów. Dodatkowo służy polskim przedsiębiorcom jako narzędzie umożliwiające łatwiejszy dostęp do rynków europejskich i międzynarodowych, co ma istotny wpływ na umacnianie polskiej gospodarki.

Jak wygląda proces akredytacji w tej chwili? Czy planowane jest wprowadzenie w nim jakichś zasadniczych zmian?

PCA prowadzi działalność akredytacyjną na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2017 r. poz. 1398). Procesy akredytacji prowadzone są zgodnie z ww. ustawą oraz z dyspozycjami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93, a także w oparciu o wymagania EA, IAF i ILAC. W przypadku ubiegania się przez podmiot o akredytację, powinien on spełniać warunki przyjęte we wniosku o akredytację złożonym do PCA, a po udzieleniu akredytacji – warunki wynikające z zawartego z nami kontraktu. Zarówno wymagania akredytacyjne, jak i warunki dotyczące udzielania

i utrzymywania akredytacji są wskazane w kontrakcie i dokumentach związanych, a także w dokumencie DA-01 – Opis systemu akredytacji. Co do planów ewentualnych reform w procesie akredytacji, to obecnie procedowana jest zmiana ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, która wynika przede wszystkim z konieczności dostosowania przepisów prawa krajowego do regulacji prawa Unii Europejskiej w związku z opublikowaniem trzech rozporządzeń UE, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/424 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie urządzeń kolei linowych oraz uchylenia dyrektywy 200/9/WE; rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylenia dyrektywy Rady 89/686/EWG oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/426 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie urządzeń spalających paliwa gazowe oraz uchylenia dyrektywy 2009/142/WE. Państwa członkowskie zostały zobligowane do ustanowienia przepisów dotyczących sankcji za naruszanie przez podmioty gospodarcze przepisów ww. rozporządzeń, a także zobowiązane zostały do przekazywania ich Komisji Europejskiej w terminie do 21 marca 2018 r. Kolejną istotną zmianę, jaką wprowadza projektowana ustawa, stanowi doprecyzowanie zapisów dotyczących wskazania w zakresie udzielanej przez PCA akredytacji odpowiedniego aktu unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego. Konieczność ta spowodowana jest tym, że w dotychczasowym stanie prawnym wymagania dotyczące akredytacji pozwalającej na autoryzację i notyfikację nie były wystarczająco doprecyzowane.

Co rok 2017 przyniósł lub przyniesie PCA w zakresie współpracy międzynarodowej?

Współpraca międzynarodowa jest obszarem niezwykle dla nas istotnym. Jak już wcześniej wspomniałam, PCA jako sygnatariusz porozumień międzynarodowych: EA MLA, IAF MLA, ILAC MRA, przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, ochrony środowiska i zdrowia. Dzięki podpisanym wielostronnym porozumieniom wyniki wydawane przez akredytowane przez nas jednostki oceniające zgodność są uznawane w Europie i na świecie. To jest niewątpliwa wartość płynąca z bycia sygnatariuszem, którym jesteśmy już od 2004 roku. Nasza działalność w ramach współpracy międzynarodowej ma jeszcze jeden plus. Dzięki niej możemy dowiedzieć się, jak pracują inne jednostki akredytujące, ale przede wszystkim zabrać swój głos w przypadku ustalania zasad akredytacji obowiązujących później wszystkich członków EA, IAF i ILAC. W ten sposób jesteśmy też w stanie inicjować prace na poziomie krajowym w poszczególnych obszarach oceny zgodności równolegle, gdy przystępuje do nich np. EA.

Dzięki przygotowywanym e-usługom klienci będą mogli przesyłać i odbierać korespondencję w trakcie całego procesu akredytacji i nadzoru bez odchodzenia od komputera. Obniżą się także koszty związane z drukowaniem, ponieważ wnioski będą wysyłane elektronicznie przy pomocy specjalnie przygotowanych formularzy

Wracając do sedna, rok 2017, oprócz regularnej pracy w komitetach i grupach roboczych organizacji międzynarodowych, przyniósł nam kolejne wyzwania. W maju tego roku decyzją Zgromadzenia Ogólnego European co-operation for Accreditation zostałam wybrana na przewodniczącą Komitetu EA ds. Komunikacji i Wydawnictw. Moja dwuletnia kadencja rozpoczyna się 1 stycznia 2018 roku. Jako przewodnicząca Komitetu EA ponownie weszłam też w skład EA Executive Committee. Do zadań Komitetu EA CPC należy wspieranie działalności akredytacyjnej wszystkich członków EA działaniami promocyjnymi, szczególnie z zakresu porozumienia o uznawaniu akredytowanych wyników oceny zgodności (EA MLA). EA Executive Committee natomiast to najwyższy organ doradczy EA, do którego zadań należy m.in. zarządzanie działalnością EA, wdrażanie podjętych decyzji oraz zapewnienie bezpośredniego kontaktu z poszczególnymi dyrektoriatami Komisji Europejskiej w zakresie wykorzystania akredytacji w obszarach regulowanych. Muszę stwierdzić, że obie nominacje są dowodem uznania dotychczasowej działalności PCA na rzecz organizacji międzynarodowych, co przekłada się jednocześnie na zaufanie ze strony członków EA do wyników oceny zgodności wydawanych przez akredytowane przez nas podmioty. Z jednej strony jest to ważne wyróżnienie, z drugiej jednak duże wyzwanie, bowiem zobowiązania wynikające z pełnionej przeze mnie funkcji dyrektora PCA będę musiała pogodzić z nowymi obowiązkami w strukturach EA. Będzie to trudne, ale na pewno przyczyni się do jeszcze lepszego postrzegania PCA na arenie międzynarodowej.

Kolejną ważną kwestią, oprócz zaangażowania w prace organizacji międzynarodowych, jest współpraca bilateralna. PCA zawiera umowy bezpośrednio z zagranicznymi jednostkami akredytującymi. Pierwsze z nich to umowy o współpracy w ramach polityki transgranicznej, w zakresie przeprowadzania ocen oddziałów jednostek oceniających zgodność, zlokalizowanych na terenie Polski. PCA dotychczas podpisało jedenaście takich umów, w tym dwie w 2017 roku: z jednostką akredytującą z Estonii oraz Australii i Nowej Zelandii. W tym roku przeprowadziliśmy już 10 ocen na zlecenie zagranicznych jednostek akredytujących. Drugi rodzaj to umowy bilateralne dotyczące wymiany wiedzy i doświadczeń, ale też zapewnienia spójności w działaniach związanych z przeprowadzaniem ocen jednostek oceniających zgodność. W tym celu w ramach VI Konsultacji Gospodarczych Polska–Tajwan, w październiku 2016 r. podpisaliśmy umowę z tajwańską jednostką akredytującą TAF. Konsekwencją była nasza wizyta na Tajwanie w czerwcu tego roku oraz spotkanie z przedstawicielami The Bureau of Standards, Metrology and Inspection (BSMI) – organu podległego ministrowi ds. gospodarki odpowiedzialnemu za normalizację, metrologię i nadzór nad wyrobami wprowadzanymi do obrotu w Tajwanie, a następnie we wrześniu spotkanie w siedzibie PCA. Celem obu spotkań było omówienie wymagań akredytacyjnych stosowanych w Polsce dla jednostek oceniających zgodność w odniesieniu do wyrobów elektrycznych i elektronicznych, w tym w Unii Europejskiej, wymagań dla produktów ekologicznych regionalnych i tradycyjnych, a także współpracy w tym zakresie z regulatorami. Nakreśliliśmy też dalsze plany współpracy w zakresie systemu oceny zgodności między PCA i TAF, uwzględniające także ułatwienie eksportu polskich wyrobów na rynek tajwański.

Rozmawiał Piotr Nowacki